

Comparing Adolescents' Levels of Motivation and Sports Participation Concerning Gender and Place of Residence

Faraeen M¹, *Vaez Mousavi MK², Kashi A³

Author Address

1. PhD Student of Physical Education-Motor Development, Faculty of Humanities, Tehran Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran;
2. Professor of Psychophysiology of Voluntary Human Movement, Imam Hossein University, Tehran, Iran;
3. Assistant Professor of Motor Learning and Control Department, Sport Science Research Institute, Tehran, Iran.

*Corresponding author's email: mohammadvaezmousavi@gmail.com

Received: 2019 December 1; Accepted: 2020 January 11

Abstract

Background & Objectives: It is well documented that physically active children have better mental health, accompanied by stronger self-esteem. Furthermore, the odds of developing mental health problems, such as depression and anxiety are lower in them, compared to their inactive counterparts. Particularly, participation in organized sports is associated with greater psychosocial benefits in children and adolescents, compared to individual, unorganized sports types. Moreover, sports participation is among the critical manners to providing biopsychological health. Thus, the identification, prioritization, and classification of the factors affecting sports participation of young individuals to generate a better society are essential. The present study aimed to compare adolescents' levels of motivation and sports participation concerning gender and place of residence.

Methods: This was applied research; in terms of data collection, it was a descriptive-comparative study. The sample consisted of 1200 urban and rural first- and second-grade high school students in West Azerbaijan Province, Iran, in the academic year of 2017-2018. Moreover, the study participants were selected by the multistage cluster random sampling method. First, 3 cities were randomly selected from this province. Then, 8 high schools from each city (4 urban girls' & boys' schools & 4 rural girls' & boys' schools), and 3 classes per school were randomly selected. The inclusion criteria of the study included physical and mental health and no substance dependence. The exclusion criteria included any physical disability based on the student's health records at school. A researcher-made demographic questionnaire was applied to collect the required data on age, gender, place of residence, and participation in extracurricular sports activities. The Sports Motivation Scale (Pelletier et al., 1995) was employed for assessing intrinsic motivation, extrinsic motivation, and the lack of motivation among the selected 1006 students (459 girls & 547 boys, rural adolescents: 383; urban adolescents: 623). Multivariate Analysis of Variance (MANOVA) was used to analyze the obtained data in SPSS at the significance level of 0.05.

Results: The MANCOVA results indicated no gender-wise significant difference in motivation components (internal motivation: $p=0.202$, external motivation: $p=0.749$, the lack of motivation: $p=0.948$). However, there was a significant gender-wise difference in sports participation ($p=0.001$). There was also a significant difference in motivation components between urban and rural students (internal motivation: $p=0.048$, external motivation: $p=0.004$, the lack of motivation: $p=0.001$). However, there was no significant difference between urban and rural students in sports participation ($p=0.690$).

Conclusion: The current research findings can be a beneficial guide for officials and coaches to better understand the factors affecting motivation and participation in sports in youth. The collected findings suggested that boys are more involved in sports than girls, and urban adolescents are more motivated to exercise than rural adolescents.

Keywords: Motivation, Participation, Sports, Adolescent.

مقایسه سطوح انگیزش و مشارکت ورزشی نوجوانان با توجه به جنسیت و محل زندگی

مریم فرآیین^۱، *سیدمحمدکاظم واعظ موسوی^۲، علی کاشی^۳

توضیحات نویسندگان

۱. دانشجوی دکتری تربیت‌بدنی- رفتار حرکتی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران، تهران، ایران؛
 ۲. استاد روان‌شناسی ورزشی- فیزیولوژی روانی، دانشگاه امام حسین، تهران، ایران؛
 ۳. استادیار یادگیری و کنترل حرکتی، پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی، تهران، ایران.
 *ارایانه نویسنده مسئول: mohammadvazemousavi@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۰ آذر ۱۳۹۸؛ تاریخ پذیرش: ۲۱ دی ۱۳۹۸

چکیده

زمینه و هدف: باتوجه به نقش ورزش در سلامت جسمانی و روانی افراد، شناخت عوامل مؤثر بر مشارکت ورزشی مهم به نظر می‌رسد؛ بنابراین هدف پژوهش حاضر مقایسه سطوح انگیزش و مشارکت ورزشی نوجوانان با توجه به جنسیت و محل زندگی بود.

روش بررسی: پژوهش حاضر کاربردی و از نوع توصیفی-مقایسه‌ای بود. جامعه آماری دانش‌آموزان مقاطع متوسطه اول و دوم (پایه‌های هفتم تا دوازدهم) استان آذربایجان غربی بودند که از بین آن‌ها ۱۲۰۰ نفر به صورت خوشه‌ای تصادفی چندمرحله‌ای به‌عنوان نمونه انتخاب شدند و ۱۰۰۶ نفر به پرسشنامه‌ها پاسخ دادند. داده‌ها با توزیع پرسشنامه محقق‌ساخته برای بررسی مشخصات فردی (شامل سن، جنس و محل زندگی) و مشارکت ورزشی و نیز مقیاس انگیزه ورزشی (پلتیر و همکاران، ۱۹۹۵) به‌منظور بررسی انگیزه درونی، انگیزه بیرونی و بی‌انگیزگی در فعالیت‌های ورزشی در بین نوجوان جمع‌آوری شد. تحلیل داده‌ها با استفاده از تحلیل واریانس چندمتغیره (مانوا) در سطح معناداری ۰/۰۵ از طریق نرم‌افزار آماری SPSS نسخه ۱۸ انجام شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که در انگیزه درونی ($p=0/202$)، انگیزه بیرونی ($p=0/749$) و بی‌انگیزگی ($p=0/948$) تفاوت معناداری بین دختران و پسران وجود نداشت؛ در حالی که در مشارکت ورزشی بین دختران و پسران تفاوت معناداری وجود داشت ($p=0/001$). همچنین در انگیزه درونی ($p=0/048$)، انگیزه بیرونی ($p=0/004$) و بی‌انگیزگی ($p=0/001$) بین دانش‌آموزان شهری و روستایی تفاوت معنادار بود؛ درحالی‌که در مشارکت ورزشی بین دانش‌آموزان شهری و روستایی تفاوت معناداری وجود نداشت ($p=0/690$).

نتیجه‌گیری: براساس نتایج پژوهش که می‌تواند راهنمای مفیدی برای مسئولان و مربیان برای درک بهتر عوامل مؤثر بر انگیزه و مشارکت ورزشی در جوانان باشد، پسران نسبت به دختران مشارکت بیشتری در ورزش دارند و نوجوانان شهری در مقایسه با نوجوانان ساکن روستا انگیزه بیشتری برای ورزش کردن دارند. **کلیدواژه‌ها:** انگیزش، مشارکت، ورزش، نوجوان.

کودکی و نوجوانی یکی از دوره‌های بسیار مهم زندگی انسان به حساب می‌آید (۱). این دوره به‌عنوان زمانی بحرانی برای مشارکت در فعالیت‌های ورزشی، زمانی که عادت‌ها ممکن است در بزرگسالی نیز ادامه یابد، شناخته شده است (۲). شرکت در فعالیت‌های ورزشی، سلامت جسمی و روحی نوجوانان را بهبود می‌بخشد؛ به‌ویژه مشخص شده است که مشارکت در ورزش‌های سازمان‌یافته با فواید روانی و اجتماعی بیشتری در کودکان و نوجوانان همراه است (۳). پژوهش‌ها در زمینه روان‌شناسی رشد نشان می‌دهد که این دوره سنی از لحاظ عزت‌نفس و رشد اجتماعی پیامدهای مهمی در پی دارد و تجربه ورزش در این دوران می‌تواند بر شخصیت و رشد روان‌شناختی تأثیر مهم و همیشگی داشته باشد. علاوه بر این رفتارهایی که در دوره نوجوانی شکل می‌گیرد، بر سلامتی فرد در زندگی آینده تأثیر می‌گذارد؛ بنابراین نوجوانی دوره حساسی برای مطالعه فعالیت بدنی است (۴). تحقیقات نشان می‌دهد که کودکان فعال، از نظر سلامت روانی و فیزیکی در مقایسه با کودکان غیرفعال شرایط بهتری دارند، اعتمادبه‌نفس آن‌ها بیشتر است و کمتر از مشکلاتی مانند افسردگی و اضطراب رنج می‌برند (۴،۵). غیر از افسردگی و اضطراب، مشارکت در ورزش با بسیاری از پیامدهای مثبت رشد در ارتباط است که ممکن است به تقویت سلامت روانی کمک کند که از میان آن‌ها می‌توان به این موارد اشاره کرد: افزایش مهارت‌های حرکتی و شناختی، عزت‌نفس، کار گروهی، مهارت‌های اجتماعی، نظم و انضباط، مسئولیت‌پذیری و رضایتمندی (۴،۵).

شرکت در فعالیت‌های بدنی از سنین ۱۰ تا ۱۳ سالگی به اوج می‌رسد. پس از آن تا سن ۱۸ سالگی به شکل مداوم کاهش می‌یابد. به‌عبارتی از هر ۱۰ کودک که ورزش را شروع می‌کنند، سه تا چهار نفر در شروع فصل بعدی از آن کناره‌گیری می‌کنند (۶،۷). از آنجایی که نوجوانان بزرگ‌ترین گروه شرکت‌کننده در ورزش را تشکیل می‌دهند (۷)، از مسائل بسیار مهم که محققان و روان‌شناسان ورزشی با آن مواجه هستند، پاسخ به این سؤال است که مشارکت ورزشی تحت تأثیر چه عواملی قرار می‌گیرد؟

پژوهش‌ها نشان می‌دهند که تفاوت‌های جنسیتی یکی از عوامل مؤثر بر مشارکت ورزشی است؛ به‌عنوان مثال، ابعاد رقابتی ورزش‌ها انگیزه بیشتری به پسران می‌دهد و دختران بیشتر جذب فرصت‌های اجتماعی می‌شوند (۶،۸). در همین زمینه، نتایج تحقیقات پس و همکاران نشان داد که پسران صلاحیت حرکتی ادراک‌شده^۲ بیشتری نسبت به دختران دارند و همین مسأله باعث می‌شود که در زمینه مهارت‌های حرکتی بیشتر تمرین کنند؛ درحالی‌که دختران، بیشتر اوقات نسبت به پسران مهارت‌های حرکتی و کنترل شیء خود را دست‌کم می‌گیرند و اغلب فعالیت بدنی کمتری دارند (۹).

محیط زندگی نوجوانان در مشارکت ورزشی بر میزان تبحر آن‌ها در آن رشته ورزشی تأثیرگذار است. بررسی تفاوت در الگوهای مشارکت ورزشی نوجوانان روستایی و شهری شواهدی برای حمایت از این تفاوت ارائه می‌دهد (۱۰). دانش‌آموزان مدارس شهری به‌دلیل فشار

زیاد برای ایجاد تیم دبیرستانی خود، احتمالاً زودتر در رشته ورزشی تخصص می‌یابند. همچنین ساکنان مناطق شهری ممکن است به امکاناتی دسترسی پیدا کنند که جوامع روستایی از آن استفاده نمی‌کنند و این دسترسی نداشتن به امکانات در مشارکت آن‌ها مؤثر است (۱۱). یکی دیگر از عوامل مؤثر بر انگیزه افراد، برای شرکت در ورزش، مسائل فرهنگی است (۶). نتایج پژوهش آلاکلین که با هدف بررسی میزان شیوع نداشتن فعالیت بدنی در محله‌های کم‌درآمد در کانادا انجام شد، نشان داد که کودکان خانواده‌های مهاجر آسیایی فعالیت بدنی کمتری داشتند و بی‌تحریکی در دختران بیشتر از پسران بود و با بیشتر شدن سن، در هر دو جنس افزایش یافت (۱۲).

پژوهش‌های گسترده پژوهشگران و روان‌شناسان ورزشی در زمینه انگیزه^۳ نشان می‌دهد که انگیزه از عوامل بسیار مؤثر در مشارکت داشتن یا مشارکت نداشتن در ورزش است. انگیزه را می‌توان جهت و شدت تلاش فرد تعریف کرد. شدت تلاش به این معناست که فرد موقعیت خاصی را جست‌وجو می‌کند و به آن گرایش می‌یابد (۷). از دیدگاه نظریه خودمختاری^۴، انگیزه برای ورزش پدیده پیچیده‌ای است؛ زیرا ورزشکاران انگیزه‌های چندگانه‌ای برای شرکت در فعالیت‌های ورزشی دارند. نظریه خودمختاری چارچوب جامعی را برای درک انگیزاننده‌های درونی و بیرونی و نیز تأثیر آن‌ها بر پایداری بیشتر در ورزش و اثرات متفاوت آن‌ها بر فواید حاصل از ورزش فراهم می‌کند (۱۳). نتایج پژوهش د‌آندراد باستوس نشان داد که مردان اغلب با انگیزه‌های بیرونی مثل تعاملات اجتماعی و کسب موفقیت در رقابت‌ها و زنان بیشتر با انگیزه‌های درونی مثل سلامتی و تناسب اندام در ورزش شرکت می‌کنند (۱۴).

مشارکت ورزشی در دوران نوجوانی می‌تواند تأثیرات مثبت و همیشگی بر سلامت جسمانی، شخصیت و رشد روان‌شناختی افراد داشته باشد. همچنین تفاوت‌های جنسیتی، فرهنگی و محل زندگی ممکن است در انگیزه افراد برای ورزش کردن و میزان مشارکت آن‌ها مؤثر واقع شود؛ بنابراین این تحقیق با هدف مقایسه سطوح انگیزش و مشارکت ورزشی نوجوانان ۱۳ تا ۱۸ ساله با توجه به جنسیت و محل زندگی آن‌ها انجام شد.

۲ روش بررسی

پژوهش حاضر، پژوهشی کاربردی و از نظر جمع‌آوری اطلاعات، توصیفی-مقایسه‌ای بود. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل تمامی دانش‌آموزان شهری و روستایی مقاطع متوسطه اول و دوم (پایه‌های هفتم تا دوازدهم) استان آذربایجان غربی در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ بودند. نمونه بررسی شامل ۱۲۰۰ دانش‌آموز شهری و روستایی مقاطع متوسطه اول و دوم بودند که به‌صورت خوشه‌ای چندمرحله‌ای تصادفی انتخاب شدند. ابتدا از بین شهرستان‌های استان، سه شهرستان به‌صورت تصادفی انتخاب شدند. در ادامه از هر شهرستان هشت مدرسه در مقاطع متوسطه اول و دوم (چهار مدرسه دخترانه و پسرانه شهری و چهار مدرسه دخترانه و پسرانه روستایی) و از هر مدرسه سه کلاس به‌صورت تصادفی به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. معیارهای

۳. Motivation

۴. Self-Determination Theory

۱. Sport participation

۲. Perceived Motor Skill Competence

تا چه حد به دلایل فعالیت ورزشی آن‌ها اشاره می‌کند و هر آیتم نمره‌ای بین صفر تا شش (اصلاً، به ندرت، کم، تاحدودی، زیاد، خیلی زیاد و کاملاً به ترتیب نمرات صفر تا شش) دارد. پلتیر و همکاران ضریب آلفای کرونباخ زیرمقیاس‌های پرسشنامه را مطلوب و بین ۰/۷ تا ۰/۸۲ گزارش کردند و همچنین اعتبار سازه این مقیاس به کمک روش تحلیل عاملی تأییدی اثبات شد (۱۵). در پژوهش مارتنز و وبر، اعتبار هم‌زمان این پرسشنامه از طریق همبستگی آن با مقیاس تجدیدنظرشده انگیزه برای فعالیت‌های ورزشی^۳ سنجیده و تأیید شده است (۱۶). در تحقیق نادریان و همکاران، پایایی نسخه ترجمه شده مقیاس انگیزه ورزشی با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۲ به دست آمده است (۱۷).

همچنین به منظور جمع‌آوری اطلاعات مشارکت ورزشی و دموگرافیک دانش‌آموزان (سن، جنس، محل زندگی و مشارکت در فعالیت‌های ورزشی خارج از مدرسه) از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. در این تحقیق مشارکت‌کننده ورزشی به کسی گفته می‌شود که در سه ماه گذشته حداقل یک بار در هفته در فعالیت‌های ورزشی خارج از مدرسه مشارکت داشته است (۱۴). روایی این پرسشنامه محقق ساخته توسط چند تن از اساتید تأیید شد و پایایی این پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ ۰/۹ به دست آمد.

به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از شاخص‌های آمار توصیفی شامل میانگین، انحراف معیار، فراوانی و درصد استفاده شد؛ همچنین در سطح استنباطی از طریق نرم‌افزار آماری SPSS نسخه ۱۸، روش تحلیل واریانس چندمتغیره (مانوا) در سطح معناداری ۰/۰۵ به کار رفت.

۳ یافته‌ها

فراوانی و درصد فراوانی مشارکت ورزشی شرکت‌کننده‌ها براساس محل زندگی و جنسیت در جدول ۱ نشان داده شده است.

ورود دانش‌آموزان به تحقیق شامل داشتن سلامت کامل جسمی و روحی و نداشتن اعتیاد به مواد مخدر بود؛ همچنین معیارهای خروج آن‌ها از تحقیق شامل دارا بودن هرگونه معلولیت جسمانی براساس پرونده سلامت دانش‌آموزان در مدرسه بود. به منظور جمع‌آوری اطلاعات دموگرافیک و مشارکت ورزشی شرکت‌کنندگان، پرسشنامه مشخصات فردی محقق ساخته در اختیار دانش‌آموزان قرار گرفت. برای انجام این پژوهش در مرحله اول به جمع‌آوری اطلاعات کتابخانه‌ای و بررسی پیشینه پژوهش پرداخته شد. همچنین مهم‌ترین شاخص‌های تأثیرگذار بر مشارکت ورزشی نوجوانان (انگیزه، جنسیت و محل زندگی) شناسایی شدند. در مرحله دوم، اهداف و ابزارهای اندازه‌گیری پژوهش (پرسشنامه‌ها) و همچنین چگونگی انجام پژوهش برای مسئولان مدارس توضیح داده شد. در مرحله سوم، با هماهنگی مدیران مدارس از دانش‌آموزان رضایت‌نامه دریافت شد. توزیع پرسشنامه‌ها توسط آزمونگر آقا در مدارس پسرانه و آزمونگر خانم در مدارس دخترانه انجام شد و از ۱۲۰۰ پرسشنامه توزیع شده، تعداد ۱۰۰۶ پرسشنامه برگشت داده شد. برای رعایت ملاحظات اخلاقی، پرسشنامه‌ها بدون نام بودند و بعد از دریافت رضایت‌نامه از دانش‌آموزان بین آن‌ها توزیع شد. همچنین به آن‌ها اطمینان داده شد که موارد نوشته شده در پرسشنامه کاملاً محرمانه باقی می‌ماند و هیچ تأثیری بر نمره درسی آن‌ها نخواهد داشت.

برای جمع‌آوری داده‌ها ابزارهای زیر به کار رفت.

– مقیاس انگیزه ورزشی^۱: به منظور بررسی زیرمقیاس‌های انگیزه درونی، انگیزه بیرونی و بی‌انگیزگی در زمینه ورزش، از مقیاس انگیزه ورزشی استفاده شد. این مقیاس بیست‌وهشت آیتمی در سال ۱۹۹۵ توسط پلتیر و همکاران بر پایه نظریه خودتنظیمی دسی و رایان^۲ تنظیم شد (۱۵). پاسخ‌دهندگان باید با استفاده از مقیاس لیکرت هفت‌درجه‌ای مشخص کنند که هر یک از بیست‌وهشت آیتم مطرح شده

جدول ۱. آمار توصیفی متغیر مشارکت ورزشی به تفکیک جنسیت و محل زندگی

متغیر گروه	مشارکت ورزشی		عدم مشارکت	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد
محل زندگی	شهر	۲۴۴	۳۷۹	۶۰/۸
	روستا	۱۶۲	۲۲۱	۵۷/۷
جنسیت	دختر	۱۵۰	۳۰۹	۶۷/۳
	پسر	۲۵۶	۲۹۱	۵۳/۲

با توجه به جدول ۱، مشارکت ورزشی دختران کمتر از پسران است.

جدول ۲ نشان می‌دهد که نوجوانان شهری در مقایسه با نوجوانان ساکن در روستا، انگیزه درونی و بیرونی بیشتری دارند؛ درحالی‌که بی‌انگیزگی در نوجوانان روستایی بیشتر است. انگیزه درونی، بیرونی و بی‌انگیزگی دختران و پسران تقریباً با هم برابر است.

همچنین نوجوانان روستایی نسبت به نوجوانان شهری مشارکت ورزشی بیشتری دارند.

در جدول ۲ میانگین و انحراف معیار متغیرهای انگیزه درونی، بیرونی و بی‌انگیزگی در نوجوانان ساکن در شهر و روستا و در دو جنسیت ارائه

۳. Revised Sport Motivation Scale

۱. Sport Motivation Scale

۲. Deci and Ryan's theory of self-regulation

جدول ۲. آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) متغیرهای انگیزش درونی، بیرونی، و بی‌انگیزگی به تفکیک جنسیت و محل زندگی

متغیر گروه	انگیزه درونی		انگیزه بیرونی		بی‌انگیزگی	
	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
محل زندگی شهر	۴۳/۱۹	۱۷/۰۴	۳۷/۲۶	۱۴/۴۹	۶/۴۶	۴/۹۳
روستا	۴۱/۰۳	۱۷/۴۲	۳۴/۷۴	۱۳/۶۶	۸/۱۹	۴/۶۸
جنسیت دختر	۴۱/۶۴	۱۸/۱۷	۳۶/۳۶	۱۵/۱۵	۷/۲۲	۴/۶۱
پسر	۴۲/۹۸	۱۶/۳۴	۳۶/۲۵	۱۳/۴۳	۷/۰۶	۵/۱۴

برای مقایسه مؤلفه‌های انگیزه و مشارکت ورزشی در بین دختران و پسران و همچنین دانش‌آموزان روستا و شهر از روش تحلیل واریانس چندمتغیره استفاده شد. ابتدا پیش‌فرض‌های لازم تحلیل واریانس چندمتغیره (نرمال بودن، استقلال، هم‌خطی بودن، همگنی واریانس-کوواریانس) بررسی شد. با توجه به سطوح معناداری آزمون شاپیرو-ویلک و آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای هر یک از متغیرها در گروه‌ها، مفروضه نرمال بودن تأیید شد. آزمون‌های باکس و لوین برای بررسی همگنی کوواریانس و واریانس در هر متغیر به‌کار رفت. نتایج نشان‌دهنده پذیرش مفروضه همگنی کوواریانس‌ها و واریانس‌ها و دیگر

برای مقایسه مؤلفه‌های انگیزه و مشارکت ورزشی در بین دختران و پسران و همچنین دانش‌آموزان روستا و شهر از روش تحلیل واریانس چندمتغیره استفاده شد. ابتدا پیش‌فرض‌های لازم تحلیل واریانس چندمتغیره (نرمال بودن، استقلال، هم‌خطی بودن، همگنی واریانس-کوواریانس) بررسی شد. با توجه به سطوح معناداری آزمون شاپیرو-ویلک و آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای هر یک از متغیرها در گروه‌ها، مفروضه نرمال بودن تأیید شد. آزمون‌های باکس و لوین برای بررسی همگنی کوواریانس و واریانس در هر متغیر به‌کار رفت. نتایج نشان‌دهنده پذیرش مفروضه همگنی کوواریانس‌ها و واریانس‌ها و دیگر

جدول ۳. نتایج آزمون تحلیل واریانس چندمتغیره به‌منظور مقایسه متغیرها در گروه‌ها

شاخص آماری منابع تغییرات	F	مقدار p	ضریب اتا
انگیزه درونی	۱/۶۳	۰/۲۰۲	۰/۰۰۰
جنسیت	۳/۹۰	۰/۰۴۸	۰/۰۴
محل زندگی	۰/۱۰	۰/۷۴۹	۰/۰۰۰
انگیزه بیرونی	۸/۲۲	۰/۰۰۴	۰/۰۸
جنسیت	۰/۰۰۴	۰/۹۴۸	۰/۰۰۰
محل زندگی	۲۶/۶۳	۰/۰۰۱	۰/۰۲
بی‌انگیزگی	۳۲/۳۰	۰/۰۰۱	۰/۰۳
جنسیت	۰/۱۶	۰/۶۹۰	۰/۰۰۰
محل زندگی			

دارند (۱۸). از طرفی نتایج تحقیق پس و همکاران نشان داد که پسران نسبت به دختران تمرینات ورزشی بیشتری را انجام می‌دهند که ممکن است به دلیل صلاحیت حرکتی درک‌شده بیشتر پسران باشد (۹). پایین بودن سطح صلاحیت حرکتی درک‌شده و به دنبال آن انجام فعالیت بدنی کمتر، می‌تواند دلیلی برای کم بودن مشارکت ورزشی دختران نسبت به پسران باشد. از طرفی حضور کمتر دختران در فعالیت‌های ورزشی را می‌توان ناشی از مسئولیت‌های خانوادگی آن‌ها و موانع فرهنگی تلقی کرد؛ البته باید به این نکته توجه کرد که پسران با حداقل امکانات در دسترس هم می‌توانند به فعالیت‌های بدنی بپردازند، ولی در مورد دختران چنین موضوعی ممکن نیست.

یکی از چالش‌های بسیار مهم پیش روی مربیان تربیت‌بدنی مدارس می‌تواند شناخت انگیزه حضور دانش‌آموزان در فعالیت‌های جسمانی باشد؛ زیرا انگیزه فرایندی زنجیره‌ای است که با احساس نیاز شروع می‌شود و با خواست فرد برای نیل به هدف و ارضای نیاز ختم می‌شود؛ بنابراین منبع انرژی این فرایند می‌تواند انگیزه‌های درونی یا بیرونی باشد که مربیان باید کاملاً درباره آن شناخت داشته باشند (۲). نتایج این پژوهش نشان داد که بین مؤلفه‌های انگیزه دختران و پسران تفاوت

یافته‌های حاصل از جدول ۳ نشان می‌دهد که در مؤلفه‌های انگیزه بین دختران و پسران تفاوت معناداری وجود نداشت (انگیزه درونی: $p=0/202$ ، انگیزه بیرونی: $p=0/749$ ، بی‌انگیزگی: $p=0/948$). در حالی که در مشارکت ورزشی بین دختران و پسران تفاوت معناداری وجود داشت ($p=0/004$). همچنین در مؤلفه‌های انگیزه بین دانش‌آموزان شهری و روستایی تفاوت معنادار بود (انگیزه درونی: $p=0/001$ ، انگیزه بیرونی: $p=0/004$ ، بی‌انگیزگی: $p=0/001$). در حالی که در مشارکت ورزشی بین دانش‌آموزان شهری و روستایی تفاوت معناداری وجود نداشت ($p=0/690$).

۴ بحث

نتایج این پژوهش نشان داد که بین مشارکت ورزشی دانش‌آموزان در دو جنس تفاوت معنادار وجود داشت و پسران بیشتر از دختران در فعالیت‌های ورزشی مشارکت داشتند. این یافته‌ها با نتایج پژوهش واگنر و همکاران همخوانی دارد. نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد که پسران در ورزش‌های رقابتی از دختران فعال‌تر هستند و بیشتر از دختران در فعالیت‌های ورزشی سازمان‌یافته خارج از مدرسه مشارکت

معناداری وجود ندارد که با نتایج تحقیقات د آندراد باستوس و همکاران (۱۴) و کواترمن و همکاران (۱۹) که نشان دادند مردان بیشتر با انگیزه‌های بیرونی و زنان بیشتر با انگیزه‌های درونی در ورزش شرکت می‌کنند، همسو نیست. قدیمی بودن این تحقیقات، تأثیر مثبت تبلیغات رسانه‌ها و افزایش سطح آگاهی افراد جامعه از فواید فعالیت‌های بدنی، می‌تواند دلیلی برای مغایرت نتایج به دست آمده در پژوهش حاضر با پژوهش‌های قبلی باشند و باعث افزایش انگیزه‌های درونی چون تناسب اندام، افزایش سطح سلامت و احساس رضایت و نیز انگیزه‌های بیرونی مثل کسب مقام و رقابت‌جویی هم در دختران و هم در پسران شوند.

یافته‌ها نشان داد که بین مشارکت ورزشی دانش‌آموزان شهری و روستایی تفاوت معناداری وجود ندارد؛ این در حالی است که نتایج پژوهش ریچ و میسنر نشان داد که محل زندگی بر متغیر مشارکت نوجوانان کانادا اثربخش است (۱۰). دانش‌آموزان شهری در کانادا ورزش را در سن کمتری شروع می‌کنند؛ در مسابقات ورزشی بیشتری در سال شرکت می‌کنند و مدارس شهری برنامه‌ریزی‌های دقیقی برای بالابردن سطح مشارکت ورزشی دارند. همچنین تفاوت چشمگیری از نظر امکانات ورزشی بین دانش‌آموزان شهری و روستایی در مناطق مختلف کانادا وجود دارد (۱۰). همه این مسائل ممکن است دلیل ناهمخوانی این نتایج با نتایج پژوهش حاضر باشد.

۶ تشکر و قدردانی
مراتب قدردانی و تشکر خود را از شرکت‌کنندگان در تحقیق و مدیران و معلمان مدارس آن‌ها که در اجرای تحقیق یاری‌مان کردند، اعلام می‌کنیم.

محل زندگی یکی از عواملی است که می‌تواند بر انگیزه افراد برای انجام فعالیت بدنی اثرگذار باشد. نتایج این پژوهش نشان داد که بین انگیزه مشارکت ورزشی دانش‌آموزان شهری و روستایی تفاوت معنادار است. نتایج پژوهش بیل و همکاران نشان داد که دانش‌آموزان مدارس شهری به دلیل فشار زیاد برای ایجاد تیم دبیرستانی، زودتر در رشته ورزشی تخصص می‌یابند (۱۱). احتمالاً همین مسئله باعث افزایش انگیزه مشارکت ورزشی آن‌ها خواهد شد. از طرفی نوجوانان در مناطق شهری ممکن است به امکاناتی دسترسی داشته باشند که نوجوانان روستایی به آن‌ها دسترسی ندارند و این امر در کمتر بودن انگیزه مشارکت آن‌ها، نسبت به نوجوانان شهری، مؤثر است (۱۱). این مسأله لزوم دسترسی به منابع و امکانات یکسان ورزشی برای همه نوجوانان را روشن می‌کند. همچنین با توجه به اهمیت انگیزه در مشارکت ورزشی، معلمان و مربیان باید توجه ویژه‌ای به این عامل روان‌شناختی داشته باشند.

۷ بیانیه
تأییدیه اخلاقی و رضایت‌نامه از شرکت‌کنندگان پژوهش حاضر برگرفته از رساله دکتری نویسنده اول در رشته تربیت بدنی گرایش رفتار حرکتی در دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران است. برای رعایت ملاحظات اخلاقی، پرسشنامه‌ها بدون نام بودند و بعد از دریافت رضایت‌نامه از دانش‌آموزان بین آن‌ها توزیع شد. همچنین به آن‌ها اطمینان داده شد که موارد نوشته شده در پرسشنامه کاملاً محرمانه باقی می‌ماند و هیچ تأثیری بر نمره درسی آن‌ها نخواهد داشت.

۵ نتیجه‌گیری
نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که هرچند پسران و دختران در فاکتورهای انگیزه (انگیزه درونی، انگیزه بیرونی و بی‌انگیزگی) تفاوت

رضایت برای انتشار
این امر غیرقابل اجرا است.

تراجم منافع
نویسندگان اعلام می‌کنند هیچ‌گونه تضاد منافی ندارند.

منابع مالی
تأمین منابع مالی این پژوهش از هزینه‌های شخصی بوده است و توسط هیچ نهاد یا سازمانی تأمین نشده است.

مشارکت نویسندگان
نویسنده اول داده‌ها را جمع‌آوری کرد. سپس نویسندگان اول و دوم داده‌های به دست آمده را آنالیز و تفسیر کردند. نویسندگان سوم در نگارش نسخه دست‌نویس همکار اصلی بود. همه نویسندگان نسخه دست‌نویس نهایی را خواندند و تأیید کردند.

References

- Allen MS, Vella SA, Laborde S. Sport participation, screen time, and personality trait development during childhood. *Br J Dev Psychol.* 2015;33(3):375–90. doi: [10.1111/bjdp.12102](https://doi.org/10.1111/bjdp.12102)
- Hardie Murphy M, Rowe DA, Woods CB. Sports participation in youth as a predictor of physical activity: a 5-year longitudinal study. *J Phys Act Health.* 2016;13(7):704–11. [10.1123/jpah.2015-0526](https://doi.org/10.1123/jpah.2015-0526)
- Deelen I, Ettema D, Kamphuis CBM. Time-use and environmental determinants of dropout from organized youth football and tennis. *BMC Public Health.* 2018;18(1):1022. doi: [10.1186/s12889-018-5919-2](https://doi.org/10.1186/s12889-018-5919-2)
- Vella SA, Cliff DP, Magee CA, Okely AD. Associations between sports participation and psychological difficulties during childhood: a two-year follow up. *J Sci Med Sport.* 2015;18(3):304–9. doi: [10.1016/j.jsams.2014.05.006](https://doi.org/10.1016/j.jsams.2014.05.006)

5. Findlay LC, Coplan RJ. Come out and play: shyness in childhood and the benefits of organized sports participation. *Canadian Journal of Behavioural Science / Revue canadienne des sciences du comportement*. 2008;40(3):153–61. doi: [10.1037/0008-400X.40.3.153](https://doi.org/10.1037/0008-400X.40.3.153)
6. Crane J, Temple V. A systematic review of dropout from organized sport among children and youth. *European Physical Education Review*. 2015;21(1):114–31. doi: [10.1177/1356336X14555294](https://doi.org/10.1177/1356336X14555294)
7. Weinberg R, Gould D. *Foundations of sport and exercise psychology with web study guide*. Human Kinetics; 2011.
8. Schmutz EA, Leeger-Aschmann CS, Radtke T, Muff S, Kakebeeke TH, Zysset AE, et al. Correlates of preschool children’s objectively measured physical activity and sedentary behavior: a cross-sectional analysis of the SPLASHY study. *Int J Behav Nutr Phys Act*. 2017;14(1):1. doi: [10.1186/s12966-016-0456-9](https://doi.org/10.1186/s12966-016-0456-9)
9. Pesce C, Masci I, Marchetti R, Vannozzi G, Schmidt M. When children’s perceived and actual motor competence mismatch: sport participation and gender differences. *Journal of Motor Learning and Development*. 2018;6(s2):S440–60. doi: [10.1123/jmld.2016-0081](https://doi.org/10.1123/jmld.2016-0081)
10. Rich K, Misener L. Playing on the periphery: troubling sport policy, systemic exclusion and the role of sport in rural Canada. *Sport in Society*. 2019;22(6):1005–24. doi: [10.1080/17430437.2019.1565387](https://doi.org/10.1080/17430437.2019.1565387)
11. Bell DR, Post EG, Trigsted SM, Schaefer DA, McGuine TA, Watson AM, et al. Sport specialization characteristics between rural and suburban high school athletes. *Orthop J Sports Med*. 2018;6(1):2325967117751386. doi: [10.1177/2325967117751386](https://doi.org/10.1177/2325967117751386)
12. O’Loughlin J, Paradis G, Kishchuk N, Barnett T, Renaud L. Prevalence and correlates of physical activity behaviors among elementary schoolchildren in multiethnic, low income, inner-city neighborhoods in Montreal, Canada. *Ann Epidemiol*. 1999;9(7):397–407. doi: [10.1016/s1047-2797\(99\)00030-7](https://doi.org/10.1016/s1047-2797(99)00030-7)
13. Standage M, Duda JL, Ntoumanis N. A model of contextual motivation in physical education: Using constructs from self-determination and achievement goal theories to predict physical activity intentions. *Journal of Educational Psychology*. 2003;95(1):97–110. doi: [10.1037/0022-0663.95.1.97](https://doi.org/10.1037/0022-0663.95.1.97)
14. de Andrade Bastos A, Salguero A, González-Boto R, Marquez S. Motives for participation in physical activity by Brazilian adults. *Percept Mot Skills*. 2006;102(2):358–67. doi: [10.2466/pms.102.2.358-367](https://doi.org/10.2466/pms.102.2.358-367)
15. Pelletier LG, Fortier MS, Vallerand RJ, Tuson KM, et al. Toward a new measure of intrinsic motivation, extrinsic motivation, and a motivation in sports: The Sport Motivation Scale (SMS). *Journal of Sport & Exercise Psychology*. 1995;17(1):35–53.
16. Martens MP, Webber SN. Psychometric properties of the sport motivation scale: an evaluation with college varsity athletes from the U.S. *J Sport Exerc Psychol*. 2002;24(3):254–70. doi: [10.1123/jsep.24.3.254](https://doi.org/10.1123/jsep.24.3.254)
17. Naderian M, Zou Alaktaf V, Moshkelgosha E. Female’s sport participation constraints and their relationship with motivation. *Journal of Movement Science & Sports*. 2009;7(13):145–54. [Persian]
18. Wagner A, Klein-Platat C, Arveiler D, Haan MC, Schlienger JL, Simon C. Parent-child physical activity relationships in 12-year old French students do not depend on family socioeconomic status. *Diabetes Metab*. 2004;30(4):359–66. doi: [10.1016/s1262-3636\(07\)70129-5](https://doi.org/10.1016/s1262-3636(07)70129-5)
19. Quarterman J, Harris G, Chew RM. African American students’ perceptions of the values of basic physical education activity programs at historically black colleges and universities. *Journal of Teaching in Physical Education*. 1996;15(2):188–204. doi: [10.1123/jtpe.15.2.188](https://doi.org/10.1123/jtpe.15.2.188)